

vera sacramenta ab aliis signis sacris, quæ veri nominis sacramenta non sunt, distinguuntur. Sacramenta enim non tantum novæ Legis sed et veteris ad significandam gratiam ordinata sunt; posteriora quidem ut dandam per sacramenta novæ Legis; illa vero novæ Legis ut præsentem significant, causentque; singula etiam ut rite suscipientes sanctificent, modo scilicet proportionato suo statui. Unde D. THOM. p. 3. q. 60. a. 2. in 0. sacramentum in genere ait, esse *signum rei sacræ, in quantum est sanctificans homines*. Et patet inductione. Sic circumcisio in Lege veteri initiabat suo modo, et consecrabat hominem Deo, adjugebatque populo Dei, eratque ad religionem Moysis janua, ut debitor fieret totius Legis, quicumque circumcisus, ut ferme in nostro baptismo accidit. Ritus, quo in Lege veteri inaugurabantur sacerdotes, eos sanctificasse dicitur Exod. 28. 41. *Cunctorum consecrabis manus, sanctificabisque illos, ul sacerdotio fungantur mihi*. Per expiationes et lustrationes iterum emundati reddebantur idonei ad cultum Dei, de quibus generatim ait Apostolus ad Hebr. 9. 13. *Sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis*. Idem de sacramentis novæ Legis certum est, quæ ex professo suo loco probabitur non solum consecrare quomodocumque Deo, sed conferre habitualement gratiam, quæ hominem perfecte sanctum reddit, Deo gratum, elevatque ad operationes supernaturales et sanctas. Unde de essentia sacramenti generatim est, esse signum *practicum*, ipso usu sanctitatem conferens, vel imperfectam, legalem ut vetera, vel perfectam et internam ut sacramenta nova.

7. Ex hucusque dictis ortum duxit illa Scholæ controversia, utrum univoca sit data sacramenti definitio respectu sacramentorum utriusque Legis, antiquæ et novæ. Negant, qui sacramenta vetera tantum distare autumant a ratione veri sacramenti, quantum sanctitas legalis et imperfecta, quam solam producebant, distat a sanctitate perfecta et interna, quæ proprius sacramentorum novæ Legis effectus est. Unde inquirunt, si sacramentum spectetur, ut signum efficiens sanctitatis est, respectu utriusque Legis sacramentum est genus analogum; quia sanctitas est quid analogum respectu sanctitatis legalis, imperfectæ et externæ; tum veræ et internæ, quo sensu etiam dixit Doctor Angelicus in 4. dist. 1. a. 1. quæstiunc. 3. ad 5. *Sacramentum non dividitur, per sacramenta veteris et novæ Legis, sicut genus per species, sed sicut analogum in suas partes*. Affirmant contra communius alii, tum quod Conc. FLORENT. in Decr. et TRID. Sess. 7. Can. 5. sacramenta vetera supponere videantur esse veri nominis sacramenta, his simpliciter æque ac novis tribuens nomen sacramenti; tum quod juxta AUG. L. 19. contr. Faust. c. 11. vera religio sine sacramentis esse non possit; proinde cum in Testamento veteri vera fuerit religio, sine veris quoque sacramentis non fuit; tum et quod definitio utriusque secundum eandem significationem conveniat; nullum enim est sacramentum sive Legis veteris sive Legis novæ, quod non sit signum sensibile gratiæ permanentiter institutum ad homines sanctificandos. Sanctitas vero legalis et interna etsi univoce non conveniant secundum conceptum differentialem; sic tamen conveniunt secundum genericum et præcisivum ut sic. S. THOM. tandem loc. cit. ita sensisse videtur (nisi dicere quis voluerit, eum de analogia impropria locutum fuisse, nempe de analogiâ inæqualitatis consistente

in hoc, quod inferiora quoad differentias sint inæqualia, quæ inæqualitas univocationem non tollit, ut in animali respectu rationalis et irrationalis); at in Summ. p. 3. q. 60. a. 2. in 0. tum etiam 1. 2. q. 102. a. 5. in 0. tradit contrarium, docens, sacramenta proprie dici illa, quæ adhibentur Dei cultoribus ad quamdam consecrationem; hoc vero ostendit etiam factum fuisse in antiquis; quod falsum esset, si illis ratio sacramenti analogice conveniret. Sed cum hæc quæstio fidem non attineat, necessum non est, ut in ea immoremur. Utilius ex declarata notione sacramenti sequentia deduces Corollaria.

8. *Corollarium I.* Ex dictis sacramentorum tum veterum, tum novorum definitio in specie facile colligitur. 1°. Sacramentum antiquæ Legis est *signum sensibile, sacrum, a Deo permanentiter institutum ad significandam gratiam dandam in Lege nova, et rite suscipienti sanctitatem legalem usu suo conferendam*. 2°. Sacramentum Legis novæ est *signum sensibile, sacrum, a Deo permanentiter institutum ad significandam, et usu suo rite suscipienti conferendam ex opere operato sanctitatem utramque, imperfectam sive externam, et perfectam sive internam, h. e. gratiam sanctificantem*. Quo in sensu brevius definit sacramentum novæ Legis Catechismus Romanus, part. 2. n. 5. quod sit *invisibilis gratiæ visibile signum ad nostram justificationem institutum*. Totam quippe differentiam inter utriusque sacramenta Legis in eo versari, quod sacramenta novæ Legis etiam sanctitatem perfectam, aut internam, nimirum gratiam sanctificantem virtute sua causent, nec solum significant; contra illa Legis veteris hanc significant solum ut conferendam in Lege nova; ac proinde utriusque sacramenta Legis non solis differre externis ritibus, ut contra posterioris ævi Novatores definit TRIDENT. Sess. 7. Can. 2., ex iis palam fiet, quæ de virtute causativa sacramentorum novæ Legis disseremus.

9. *Corollarium II.* A ratione veri sacramenti excludi debent omnes illæ res, et actiones quantumlibet sacræ, quibus integra sacramenti definitio non convenit. Unde 1°. ex sacramentorum censu in Lege veteri excludendus serpens æneus in deserto erectus; transitus per mare rubrum; manna, aqua de petra manans; impositio manuum facta a Moyse super Josue, etc.; tum quod ritus illi non fuerint a Deo instituti permanentiter pro toto Legis mosaicæ statu; tum quod adhiberentur, non ad sanctitatis consecutionem, sed beneficii temporalis, velut curationis, cibationis, potus, felicitatis, 2°. In Lege nova a sacramentorum albo removeri debent descensus columbæ in baptismo Christi: hæc Christi ad Magdalenam verba: *Remittuntur tibi peccata*: lotio pedum in cœna Domini: insufflatio in Discipulos; quia, licet hæc forsitan fuerint signa gratiæ practica; non tamen instituta fuerunt ut ritus religiosi ac sacri, qui eodem modo lege stabili adhiberentur in Ecclesia, valerentque ad conferendam sanctitatem. Pariter excludi debent quævis ceremoniæ sacræ ab Ecclesia institutæ, ut templorum, altarium, SS. vasorum consecratio; benedictio abbatum; unctio regum; unctio chismaticæ in vertice baptizatorum; applicatio salis et salivæ; quia hi, similesque ritus ab Ecclesia inducti sunt; nec sanctificant ex se, atque ex opere operato, sed per preces Ecclesiæ impetrantis. 3°. Sacrificium qua

tale et ut sic; quia sacrificium ex se, qua tale est, principaliter ad cultum ipsi Deo exhibendum refertur; sacramentum vero ad disponendos ac sanctificandos cultores homines. Nihil impedit tamen, quin idem simul sacrificium esse queat, et sacramentum sub ratione diversa: sic enim Eucharistia in nova Lege est; fuitque in veteri Agni paschalis immolatio: fuisse enim sacrificium constat: sed et sacramentum fuisse communis est cum D. Th. hic in Summ. a. 3. et q. 73. consensio.

10. *Corollarium III.* Ex definitionibus sacramenti, præcipue Legis novæ, quas varias procuderunt Novatores posterioris ævi, nulla sustineri potest. Etsi enim subinde nonnisi verborum sono dissentire videantur a catholico dogmate, capitali tamen omnes errore laborant; dum singulæ signi *præcisi* rationem sacramenti novæ Legis adimunt, nullamque tribuunt vim efficiendi sanctitatem, sive gratiam. Sic Lutherani et Calvinistæ passim sacramenta definiunt: *Sigilla, seu signa divinitus instituta ad obsignandas in nobis et confirmandas divinas gratiæ promissiones ad sustinendam fidei nostræ imbecillitatem, excitandam fidem, nostram in Deum pietatem.* Item: *esse instrumenta Dei ad nostram sanctificationem instituta;* quæ, similesve locutiones et sensum orthodoxum habere possunt; nam et sacramenta nostra dici sigilla, quibus divinæ confirmantur promissiones; valere ad juvandam fidem, excitandam pietatem, Catechismus Concilii TRID. part. 2. num. 13. docet; *Christus, Salvator noster, inquit, cum nobis peccatorum veniam, cælestem gratiam, Spiritus sancti communicationem pollicitus est, quedam signa oculis, et sensibus subjecta instituit, quibus eum quasi pignoribus obligatum haberemus, atque ita fidelem in promissis futurum dubitare nunquam possemus.* Ac paulo post: *magnam vim habent sacramenta non solum ad fidem in animis nostris excitandam, et exercendam; sed etiam... ad charitatem inflammandam:* et TRID. ipsum Sess. 6. cap. 7. Baptismum causam instrumentalem nostræ justificationis vocat. Nimirum Catholicis sunt signa vel sigilla non nuda tantum, sed *præctica*, quæ simul vim habent efficiendi id, quod significant, sanctitatem: confirmantur iis divinæ promissiones; non sterili ostensione gratiæ, sed *præcise* illas adimplendo: sunt instrumenta gratiæ; sed immediata, hanc efficiendo. At dum adversarii similibus utuntur verbis, latet anguis in herba. His sunt sigilla nuda, tantum speculativa gratiæ: instrumenta hujus mediata, sine vi seipsis causandi gratiam; sed mediante fide, quam tantum excitant, quæque seipsa justificet. Quæ pugnant cum essentia veri sacramenti, quod ex institutione sua debet esse signum practicum sanctitatis; in antiqua Lege imperfectæ; in nova Lege perfectæ, sive internæ gratiæ sanctificantis, quod ex proposito ostendimus, ubi de causalitate sacramentorum novæ Legis disputabimus.

11. *Obj. I. contr. definit. datam.* 1º. Corpus Christi in Eucharistia non est sensibile, et tamen sacramentum est; pariter contritio est pars essentialis sacramenti Pœnitentiæ, nec tamen sensibilis est. Quin cur non posset Deus rem mere spiritualem eligere, puta, actum voluntatis ad significandam gratiam? quo casu hic actus esset sacramentum; ergo sensibilitas signi non recte dicitur esse de essentia sacramenti.

2º. Si sit de sacramenti essentia esse signum sacrum etiam subjective; ergo vel sanctificat subjectum in genere causæ formalis, vel efficientis; at neutrum dici potest: si enim primum; ergo quodcumque tale signum applicabitur subjecto, hoc semper sanctum reddet, quod tamen persæpe non fit: si secundum; ergo sacramenti Legis novæ non conveniet; imo hæc sacramenta vera non fuissent, quia non causabant gratiam.

3º. Permanentia est duratio: sed hæc rei accidentalis est; magis enim et minus rem non variant; ergo esse institutum *permanenter*, ad essentiam sacramenti haud pertinet: deinde remedium naturæ sacramentum fuit; sed hoc annis fere 400. ante Legem scriptam desiit, nimirum Abrahami tempore; ergo.

4º. Omne sacramentum debet necessario esse signum symbolicum, h. e. similitudinem quamdam et analogiam cum re significata habens; ergo data sacramenti notio manca est. *Prob. Ant.* ex D. Aug. epist. ad Bonifacium 98. (alias 23.) n. 9. ubi, *si sacramenta;* inquit, *quamdam similitudinem earum rerum, quarum sacramenta sunt, non haberent, omnino sacramenta non essent.*

5º. Si vera sit data sacramenti definitio; ergo et martyrium et sacrificium sacramentis accenseri debent; nam et primum confert gratiam, ac juxta BELLARM. L. 1. de Bapt. c. 6. aliosque, ex opere operato: alterum pariter ad sanctificandos homines institutum est; item signum est rememorativum passionis Christi.

12. *R. Ad 1ºm. quoad 1ºm. p. D.* Corpus Christi, contritio non sunt sensibilia immediate per seipsa C. mediate, per aliud, quod tamen ad ejusdem sacramenti rationem pertinet N. Sed hoc jam sufficit. Contritio vero interior animi per confessionem externam sensibilis fit; pariter corpus Christi per species panis, tum verba consecrationis, quæ ad idem sacramentum spectant. *Quoad 2ºm. p. R. D.* Hic actus esset sacramentum ejusdem rationis cum sacramentis, quæ de facto instituta fuerunt pro hominibus N. rationis diversæ C. Et D. *Cons.* Ergo sensibilitas signi non est de essentia sacramenti pro hominibus instituti N. sacramenti, quatenus abstrahit ab institutione pro hominibus, ac substantiis mere intellectualibus, alioque quocumque possibili modo, accommodati C. Definitio procedit de sacramentis institutis pro homine, quæ hujus conditioni esse accommodata oportuit, juxta num. 6. Cui adde: cum homo constet anima et corpore, colere debebat Deum non internis solum, sed etiam externis actibus; sicut et actibus externis eundem offendit; proinde non anima solum, sed et corpore, sive externe hominem sanctificari oportuit per res utique externas, sive sensibiles, ut NYSSENUS docet de Baptismo Christi (opp. t. 3. p. 369. C.) inquit: *Compositus est homo et non simplex, ut certo scimus, atque idcirco..... cognata, similiaque medicamenta ei ad curationem præbuit.* Cui consentit GREGORIUS Nazianz. or. 40. de Baptismo n. 8.

13. *Ad 2ºm. R.* Sacramentum suo modo subjectum in utroque genere sanctificat: gemina enim est sanctitas, quam sacramenta causant; una, quam causant formaliter in se ipsis, estque illa sanctitas moralis ac legalis, per quam homo specialiter consecratur, jungiturque Deo, ac formaliter quasi

res Deo sacra, ad eumque singulari modo pertinens constituitur, ut sunt consecrationes templorum, ac simillium, quæ sacrantur formaliter hoc ipso, quod illis applicentur ceremoniæ in hunc finem ab Ecclesia institutæ. Et hæc sanctitas est effectus formalis sacramentorum tum veteris tum novæ Legis, habeturque semper. Altera est, quam sacramentum generalius sumptum effective causat; et est vel gratia sanctificans, quam sola sacramenta novæ effective causant; vel legalis aliqua specialis consistens in jure cohabitandi populo Dei, communicandi in sacris ejusdem ac religiosis ceremoniis, etc. quam conferre omnibus sacramentis commune fuit. Etsi vero permittatur, etiam specialem illam sanctitatem legalem conferri semper, modo sacramentum sit validum, sicut etiam character; sacramenta tamen novæ Legis sanctitatem illam veram, sive gratiam tunc solum causant, quando subiectum illa rite suscipit, ut docent FLOR. in Decr. et TRUB. Sess. 7. Can. 6. 7. Sic qui in peccati mortalis statu ordinatur sacerdos, hoc ipso speciali modo Deo devinctus fit, licet sanctitatem internam non recipiat. Quod vero sacramenta vetera non causarent gratiam, non ideo sacramenta vera non erant; quia non est de essentia sacramenti in genere causare gratiam, sed hanc significare et conferre aliquam sanctitatem vel imperfectam, vel perfectam; sacramenta vero antiqua saltem significabant gratiam ut conferendam per novæ, velut umbræ horum et figuræ.

14. *Si dicas*: Quod in sacramentis habet rationem signi, debet causare id quod significat; ergo vel sacramenta vetera non erant vera, quia gratiam significabant solummodo: vel si nova non semper causent gratiam, erunt signa falsa.

R. *D. Ant.* Quod habet rationem signi cujuscumque *N.* demonstrativi *subd.* Debet causare id pro quovis eventu *N.* quando rite suscipitur *C.* Triplex in sacramentis significatum datur, 1º. significant gratiam; 2º. passionem Christi et mortem, causam gratiæ meritoriam; 3º. vitam æternam, gratiæ effectum. Sacramenta novæ Legis, quatenus Christi mortem significant, signa sunt rememorativa: vitæ æternæ, utpote futuræ, signa sunt prognostica: gratiæ vero, quam præsentem significant, signa demonstrativa sunt; sed respectu illius solummodo subjecti, quod illa rite suscipit, h. e. nullum gratiæ ponit obicem; respectu subjecti alterius obicem gratiæ afferentis non sunt signa demonstrativa; proinde eo casu nec signa falsa. Sacramenta vero Legis veteris erant signa tantum prognostica, quia et gratiam, et passionem Christi, et æternam gloriam significabant ut futura. Nihilominus vera sacramenta manebant, cum de ratione sacramenti in genere solum sit significare gratiam; causare vero eamdem simul de ratione sacramenti in specie novæ Legis, quod solum differentiam specificam inter sacramenta utriusque Legis constituit.

15. *Ad 3ºm.* R. *D.* Est accidentalis rei physicæ et physice spectatæ *C.* rei vel enti morali *N.* Ita quoque rem physicam physice non variat; variat tamen moraliter, sive rem consideratam moraliter. Sic e. g. licet in visione beatifica major vel minor duratio non variet operationem physice; variat tamen moraliter in ratione beatitudinis, ad quam spectat perfecte explere appetitum rationalem, ita ut cesset eo ipso beatitudo esse, si æternum non

diret. Remedium vero naturæ pro sola Abrahami familia mascula desiit, non pro aliis.

16. *Ad 4ºm.* R. *N. Ant.* vel *D.* Debet esse symbolicum; h. e. ex institutione divina significativum alicujus rei *C.* habere analogiam ac similitudinem cum re significata *N.* Neque aliud *S. Aug.* vult; nam juxta ipsum sacramenta debent representare res significatas, sicut dies Dominica, de qua immediate agit ante objecta verba; resurrectionem Christi, ac proinde cum rebus significatis similem habere convenientiam; at dies Dominica non representat resurrectionem Christi, nec huic est similis, nisi ratione institutionis; igitur et sacramenta aliter esse similia non debent.

17. *Ad 5ºm.* R. *N. seq.* quoad utrumque; nam 1º. martyrium non est ceremonia sacra a Christo instituta, ut exerceatur, quamdiu durat Christi religio; sed si spectetur ut cædes fidelium Christi, est actio detestabilis et prohibita: Deinde sacrificium principaliter cultum Dei respicit ac immediate, non sanctificationem hominum, juxta num. 9.

17. *Obj. II. cum Protestantibus*: Scriptura sacra, Patres aliique non raro sacramenta vocant *signacula, sigilla, pignora* divinarum promissionum, quæ veluti illis obsignentur, confirmentur. Sic ad Rom. 4. 11. circumcisio dicitur *signaculum justitiæ*; idemque nomen *Aug. L. de catechizand. rudib. c. 26. n. 50.* sacramentis novæ Legis omnibus tribuit. Baptismum sigillum vocat *S. GREG. NAZ. orat. 40. de Bapt. n. 4., TERTULL. fidei oblationem. de Pœnit. c. 6. Pignoribus* a *D. BERNARDO* comparantur serm. de cœna Domini.

R. Sic vocant in sensu, quo volunt adversarii *N.* in alio, eoque orthodoxo *C.* Vocant signacula, sigilla, 1º. quia obsignant veluti fideles et ceu notæ distinctivæ discernunt ab infidelibus; 2º. quia intra se vere rem sacram latentem claudunt, nempe invisibilem gratiam, ut ibid. exponit *Aug. cit.*; vocantur pignora, quatenus sensu etiam vero dici potest, esse veluti arthas, certaque signa, quibus Deus promissionem de danda gratia contestatur. At his solis nec Scriptura, nec Patres totam sacramentorum naturam aut vim definiunt; sed talia esse signacula, sigilla volunt, quæ gratiam, quam intra se claudunt, ceu causæ conferant; promissiones gratiæ divinas in suscipientibus effectui dent, ut ex referendis infra sententiis de causalitate sacramentorum patescet. Sic *S. BERNARD. loc. cit.* comparat sacramenta annulo et baculo, quibus tanquam signis et pignoribus confertur actu dignitas aliqua, vel possessio; ita per sacramenta monstrans actu conferri gratiam. At adversarii totam sacramentorum naturam atque vim in hoc solo constringunt; quod discernant fideles, sint divinarum promissionum obsignatio mera; quod sint signacula, sigilla sterilia, quæ ipsa per se conferre promissam gratiam nequeant: quod longissime remotum esse a Scripturis sacris, et mente Patrum ostendetur infra.